

A phenomenological approach to the problems of Farhangian University students majoring in elementary education

Ali Zarei^{*1}, Zahra Karami

¹ Assistant Professor of Elementary Education, Farhangian University, Etrat Vavan Branch, Islamshahr, Tehran, Iran. (Corresponding Author).

² Assistant Professor of Elementary Education, Farhangian University, Etrat Vavan Branch, Islamshahr, Tehran, Iran.

ABSTRACT

Keywords:

. Problems,
. Students,
. Educators,
. Phenomenology,
. Atlas TI.

Corresponding author:

Zaree2344@gmail.com

Received:

2026/02/05

Revised:

2026/02/21

Accepted:

2026/02/21

Publisher:

Farhangian University

Article type:

Research Article

Background and Objectives: The aim of the present study was to investigate the problems of Farhangian University students.

Methods: The research used a qualitative approach and the phenomenological method. The research field was Farhangian University, where interviews were conducted with groups 44, 45, 46, 51, 53, and 54. Due to the nature of the research, semi-structured interviews were used. The findings were analyzed using Atlas TI software.

Findings: The research findings showed that the problems of students were categorized into four general categories: structural (organizational) challenges, facility (physical) challenges, individual (faculty, student, and staff) challenges, and content challenges, including educational programs, resources, and facilities, and each general category was categorized into several subcategories.

Conclusion: The analysis of problems among elementary education students differs across universities in Iran, including Shahid Beheshti, Allameh Tabatabai, Shahid, Kharazmi, Payam Noor, non-profit, scientific-applied, and Islamic Azad. For this reason, it is suggested that future research consider different universities.

Citation (APA): Zarei, A, Karami Z, (2026) A phenomenological approach to the problems of Farhangian University students majoring in elementary education. *The Journal of Teaching Experiences*, 5(2), 104-121

<https://doi.org/10.12345/tej.12.10.112>

فصلنامه تجارب معلمی

رهیافتی پدیدارشناسانه از مشکلات دانشجویان دانشگاه فرهنگیان رشته آموزش ابتدایی

علی زارعی^{۱*}، زهرا کرمی^۲

۱. استادیار رشته آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان، واحد عترة واوان اسلامشهر، تهران، ایران. (نویسنده مسئول).

۲. استادیار رشته آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان، واحد عترة واوان اسلامشهر، تهران، ایران.

چکیده

پیشینه و اهداف: هدف پژوهش حاضر واکاوی مشکلات دانشجویان دانشگاه فرهنگیان بود. **روش‌ها:** روش پژوهش حاضر در چارچوب رویکرد کیفی و با استفاده از روش پدیدارشناسی صورت گرفته است. جامعه پژوهش، دانشگاه فرهنگیان واحد بوده است که از این میدان گروه‌های ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۵۱، ۵۳ و ۵۴، ۲۸ رشته آموزش ابتدایی مصاحبه به روش نمونه‌گیری هدفمند از نوع ملاک محور انجام شد. به دلیل ماهیت پژوهش از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته استفاده شده است. یافته‌ها با استفاده از نرم‌افزار اطلس تی آی تحلیل شده‌اند.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد که مشکلات دانشجویان در چهار دسته کلی چالش‌های ساختاری (سازمانی)، چالش‌های امکاناتی (فیزیکی)، چالش‌های افراد (اساتید، دانشجو و کارکنان) و چالش‌های محتوا شامل برنامه و منابع و امکانات آموزشی دسته‌بندی شد و هر مقوله کلی به تعدادی زیرمقوله دسته‌بندی گردید. به نظر می‌رسد اگر دانشگاه فرهنگیان واقعاً با نگاه ژرف‌انگر مدیریت شود و احترام بیشتری به دانشجو در ابعاد مختلف گذاشته شود، بسیاری از این چالش‌ها کاهش خواهد یافت. توجه جدی به نظرات دانشجویان، پیگیری اعتراض‌ها و پیشنهادهای مستندات و گفت‌وگوی منطقی می‌تواند حس اعتماد و تعلق را در دانشجویان تقویت کند. همچنین افزایش جنبه‌های عملی در درس، بهبود امکانات آموزشی و مدیریت بهتر زمان کلاس‌ها، نقش مؤثری در ارتقای کیفیت آموزش خواهد داشت. شامل برنامه و منابع و امکانات آموزشی دسته‌بندی شد و هر مقوله کلی به تعدادی زیرمقوله دسته‌بندی گردید.

نتیجه‌گیری: به نظر می‌رسد واکاوی مشکلات دانشجویان دانشگاه فرهنگیان رشته آموزش ابتدایی در دانشگاه‌های مختلف ایران نظیر دانشگاه‌های شهید بهشتی، علامه طباطبایی، شاهد، خوارزمی، پیام نور، غیرانتفاعی، علمی-کاربردی، آزاد اسلامی و غیره متفاوت باشد. به همین دلیل پیشنهاد می‌شود که پژوهش‌های آینده دانشگاه‌های مختلف را مدنظر قرار دهند.

واژه‌های کلیدی:

مشکلات، دانشجویان، فرهنگیان، پدیدارشناسی، اطلس تی آی.

۱. رایانامه:

Zareee2344@gmail.com

تاریخ دریافت:

۱۴۰۴/۱۱/۱۶

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۴/۱۲/۰۲

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۴/۱۲/۰۲

ناشر: دانشگاه فرهنگیان

نویسندگان.

نوع مقاله: پژوهشی

استناد به این مقاله: زارعی، علی، کرمی، زهرا (۱۴۰۵) ره‌یافتی پدیدارشناسانه از مشکلات دانشجویان دانشگاه فرهنگیان رشته

آموزش ابتدایی، نشریه تجارب معلمی، ۵ (۲)، ۱۰۴-۱۲۱

<https://doi.org/10.48310/istt.2025.20771.1177>

مقدمه

نهاد آموزشی، سازمانی اجتماعی است. به عبارت دیگر، مدرسه از اجتماع سرچشمه می‌گیرد. بر این اساس هر جامعه‌ای مدرسه خویش را می‌آفریند (ژانگ و همکاران^۱، ۲۰۲۵). بنابراین در بررسی نقش آموزش و پرورش در جامعه، قبل از هر چیز درک آنچه مجموعه‌ای از افراد را به جامعه تبدیل می‌کند، یعنی فرهنگ و رابطه آن با آموزش و پرورش الزامی است (درآنی، ۱۳۹۳).

در طول دوران پس از پیروزی انقلاب اسلامی، یکی از دغدغه‌های صاحب نظران و متخصصان تعلیم و تربیت تأسیس دانشگاه فرهنگیان متناسب با شأن و منزلت فرهنگیان بوده است که مقدمات ایجاد آن با ریاست محترم جمهوری در تابستان ۱۳۸۷ رقم خورد. در طول سال‌های ۱۳۸۷-۸۸ و قبل از حضور جناب آقای دکتر حاجی بابایی برخی اقدامات در خصوص دانشگاه فرهنگیان انجام گرفت، لیکن امکان تأسیس آن فراهم نگردید (حاتمی، ۱۴۰۰). این مهم پس از حضور ایشان در رأس وزارت متبوع به عنوان یکی از رویکردهای جدی مورد توجه ویژه و پیگیری قرار گرفت و در راستای شکل‌گیری دانشگاه مزبور، پس از پیگیری‌ها و تشکیل جلسات متعدد، در نهایت اساسنامه دانشگاه فرهنگیان با پیشنهاد مورخ ۱۳۹۰/۶/۲۸ وزیر آموزش و پرورش، در جلسه ۷۰۴ مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی تصویب و در تاریخ ۱۳۹۰/۱۲/۱ توسط ریاست محترم جمهور ابلاغ گردید (رضازاده، ۱۴۰۱). در این راستا فعالیت دانشگاه فرهنگیان به صورت رسمی آغاز و بر این اساس جایگاه مراکز تربیت معلم تقویت شده و در استان‌ها ادامه فعالیت خواهند نمود. طبق مواد ۵ اساسنامه و تبصره ماده ۴ آن، سازمان مرکزی دانشگاه فرهنگیان در شهر تهران مستقر شد (حسینی، ۱۴۰۰). همچنین ۳۲ پردیس برادران و ۳۲ پردیس خواهران در استان‌ها راه‌اندازی شده است و سایر مراکز تربیت معلم در پردیس‌ها با تصویب شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری سازماندهی می‌گردند (بنی بشر، ۱۳۹۶).

هدف نهایی مراکز آموزشی خدمت‌رسانی مطلوب به جامعه استفاده‌کننده و پیشبرد اهداف آن سازمان است. در این بین مراکز آموزشی به‌واسطه‌ی نقشی که در ارتقای سطح سواد و آگاهی افراد جامعه ایفا می‌کنند، از جایگاه ویژه‌ای برخوردارند. مراکز آموزشی در واقع به دلیل ارائه و اشاعه خدمات به تمام اقشار جامعه یکی از مهم‌ترین نمادهای جوامع در دنیای امروز به شمار می‌آیند (گال و همکاران^۲، ۲۰۲۵).

معلم جان مایه تربیت نظام آموزشی است. این مهم همیشه و در همه جا و در همه وقت جزو آمال همگان بوده، اما به دلایل مختلف از جمله آموزش نامناسب معلمان، توجه ناکافی به منزلت آن‌ها، کم توجهی به امر خطیر آموزش و پرورش و کوچک شمردن دستگاه عظیم تعلیم و تربیت نزد برخی افراد نهادها و دستگاه‌های اجرایی این آرزو و دغدغه، همچنان بر سر زبان‌ها ماند و چندان جامه‌ی عمل به خود نگرفته است. دانشگاه فرهنگیان در حالی پا به عرصه وجود گذاشته است که دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی دیگری در کشور به امر آموزش نیروی انسانی از جمله رشته‌های مرتبط با آموزش و پرورش می‌پردازند، لیکن دلایل مختلفی از جمله فقدان رویکرد تربیتی در دانشگاه‌های کشور به ویژه در تربیت نیروی انسانی (معلم و دبیر) از یک طرف و از

¹ Zhang et al

² Gull et al

طرف دیگر نیاز و ضرورت مبرم آموزش و پرورش به معلمان و مدیران و افراد توانا و فرهیخته موجب شده است که دانشگاهی مبتنی بر سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، فلسفه تعلیم و تربیت جمهوری اسلامی ایران و نظام تربیت رسمی تأسیس شود (نوابی، ۱۴۰۰).

دانشگاه فرهنگیان به عنوان نهاد رسمی تربیت معلم در ایران، نقش محوری در ارتقای کیفیت آموزشی و حرفه‌ای‌سازی آموزش معلمان ایفا می‌کند (صفرنواده و همکاران، ۱۳۹۸). با این حال، یکی از چالش‌های اساسی در اجرای یادگیری پدیده‌محور در تربیت معلم، نبود مدل‌های آموزشی ساخت‌یافته، بومی‌سازی شده و دارای پشتوانه تجربی در زمینه برنامه‌ریزی درسی و اجرای این رویکرد است (علیزاده و بقایی، ۱۴۰۴). امروزه آموزش و پرورش از مهم‌ترین نظام‌ها جهت رسیدن به توسعه پایدار و متوازن و پیشرفت‌های علمی و فناورانه است (شیانگ، و شی^۱، ۲۰۲۵). نیاز به آموزش به روز و به هنگام و کسب آمادگی برای روبه‌رو شدن با تغییرات سریع زندگی معاصر، پذیرش یا رد و هماهنگی با تغییرات در ابعاد گوناگون و مختلف زندگی را ضروری می‌سازد (عاشوری و همکاران، ۱۴۰۴).

با کنکاش دقیق پیشینه‌های پژوهش و با توجه به بررسی‌های انجام شده تاکنون مطالعات و طرح جامعی که بتواند مشکلات دانشگاه فرهنگیان در زمینه آموزشی را احصا کند ارائه نشده است. به عنوان نمونه علیپور (۱۴۰۴) به این نتیجه رسید که با به رسمیت شناختن هوش مصنوعی به عنوان یک واقعیت موجود و با درک نقش در حال تحول مدارس و معلمان، هوش مصنوعی می‌تواند به طور موثری برای افزایش تجربیات یادگیری و آماده‌سازی دانش‌آموزان برای آینده به کار گرفته شود. بهبود برابری فرصت‌های آموزشی، بهبود یادگیری فردی متناسب با نیازهای ویژه و ارزیابی‌های دقیق شخصی سازی شده از جمله مزایای استفاده از هوش مصنوعی است. علاوه بر آن سیستم‌های مبتنی بر هوش مصنوعی می‌توانند حجم وسیعی از داده‌ها را برای متناسب کردن محتوای آموزشی تجزیه و تحلیل کنند و بازخورد فردی ارائه دهند، تعامل دانش‌آموز و نتایج یادگیری را افزایش دهند. با وجود مزایای بسیار زیاد، ابزارهای هوش مصنوعی با جمع‌آوری و تحلیل اطلاعات دانش‌آموزان نگرانی‌هایی در مورد حریم خصوصی و امنیت داده‌های دانش‌آموزان و مدارس بوجود می‌آورند. همچنین خطر اتکای بیش از حد به هوش مصنوعی که به طور بالقوه نقش تعامل انسانی و رویکردهای آموزشی شخصی‌سازی شده را کاهش می‌دهد، وجود دارد. توانمندسازی حرفه‌ای معلمان بهترین رویکرد در مواجهه با هوش مصنوعی و نحوه استفاده بهینه آن در مدارس است. در ادامه شعبانیان، رشیدی و زعیمی (۱۴۰۴) به این نتیجه رسیدند که دو بعد از ابعاد کاربرد فناوری در آموزش یعنی مزایای کاربرد فناوری و عدم تأثیرگذاری فناوری، ارتباط معناداری با میزان خودکارآمدی دانشجو معلمان داشتند. همچنین نتایج آزمون کروسکال - والیس نشان داد که سطح نگرش نسبت به فناوری به طور معناداری با سطح خودکارآمدی دانشجو معلمان مرتبط بود. نتایج آزمون باینومیال بیانگر آن بود که دانشجو معلمانی که نگرش مثبتی نسبت به کاربرد فناوری در آموزش داشتند، به احتمال بیشتری از خودکارآمدی بالا برخوردار بودند. بر اساس یافته‌های پژوهش می‌توان چنین نتیجه گرفت که نگرش مثبت دانشجو معلمان به کاربرد فناوری در آموزش، احتمال برخورداری آن‌ها از خودکارآمدی بالا را افزایش می‌دهد. بنابراین توصیه می‌شود که برنامه‌های آموزشی و کارگاه‌های عملی جهت افزایش خودکارآمدی و مهارت‌های فناورانه دانشجو معلمان طراحی و اجرا شوند. همچنین حسینی (۱۴۰۴) به

¹ Xiang & Xi

این نتیجه رسید که داشتن ادراک مثبت در خصوص سودمندی و سهولت استفاده از فناوری هوش مصنوعی در آموزش، دو عامل تأثیرگذار مهم بر قصد معلمان برای استفاده از این فناوری می‌باشد. خودکارآمدی هوش مصنوعی به شکل‌گیری و تقویت این ادراک مثبت کمک می‌نماید و این به نوبه خود قصد معلمان برای استفاده از هوش مصنوعی را تقویت می‌کند. به منظور بهره‌گیری از مزایای فراوان بکارگیری هوش مصنوعی در آموزش، لازم است که افزایش خودکارآمدی هوش مصنوعی معلمان در برنامه‌های توسعه حرفه‌ای ایشان به صورت جدی مدنظر قرار گیرد. در ادامه بررسی پیشینه پژوهشی، راموز و شریف‌زادگان (۱۳۹۹) به این نتیجه رسیدند که باید در جهت افزایش کارایی و تنوع بخشی آن بیشتر تلاش نمود، از جمله راه‌های تنوع بخشی به روش سخنرانی، به کارگیری یادداشت برداری و روش باینری است. روش بحث گروهی در رشد تفکر انتقادی دانش-آموزان ابتدایی چندان موثر نبوده است، اما این روش در رشد اعتماد به نفس دانش‌آموزان تأثیر بسزایی دارد. روش پرسش و پاسخ در دانش‌آموزان مقطع ابتدایی به صورت جریان یک طرفه پرسش از سوی معلم و پاسخ از سوی دانش‌آموزان انجام می‌شود و از مزایای آن چون مکمل روش‌های دیگر و تفهیم و تعمیق یادگیری غفلت می‌شود. در ادامه بشیرنژاد (۱۳۹۸) به این نتیجه رسید که طرفداران شیوه سنتی الفبایی یا همان آوا-محور معتقدند که این روش، آگاهی واج شناختی را برای زبان آموزان به ارمغان می‌آورد و این موضوع به آن‌ها کمک می‌کند تا کلمات بی معنی و جدید را بهتر بخوانند. طرفداران روش رقیب، یعنی روش کلمه -محور، بر این باورند که در تدریس خواندن تمرکز باید بر کل کلمه باشد، زیرا کل کلمه واحد معنایی است و هدف از خواندن نیز کشف معنی است. آن‌ها ادعا می‌کنند که کودکان در این روش ارزش‌های آوایی حروف را بعداً می‌توانند از طریق فرایند خوداکتشافی کشف نمایند. شواهد زبان انگلیسی و فارسی نشان می‌دهند که خوانندگان ماهر از رویکرد کلمه-محور استفاده می‌کنند.

هیانگ و همکاران^۱ (۲۰۱۹) در پژوهشی به بررسی آموزش دانشگاهی در میان دانشجویان در کشور مالزی پرداختند. جامعه آماری پژوهش ۱۸ نفر از دانشجویان مالزیایی رشته حسابداری بود که تازه فارغ‌التحصیل شده بودند. یافته‌های پژوهش نشان داد که فقدان دانش کافی، فقر مهارت‌های ارتباطی، عدم سازگاری با محیط کار، عدم مدیریت استرس و زمان از جمله مهم‌ترین چالش‌هایی هستند که دانشجویان تازه فارغ‌التحصیل شده با آن مواجه هستند. همچنین اجباری شدن کارآموزی برای دانشجویان نیز می‌تواند تأثیر مثبتی داشته باشد. موک و جیانگ^۲ (۲۰۱۸) در پژوهشی به بررسی پیامد اشتغال جوانان در بازار کار پرداخت. با توجه به این‌که مؤسسات آموزش عالی در آسیا به صورت گسترده‌ای رشد نمودند، مسئله اشتغال و فارغ‌التحصیلان و پویایی اجتماعی آن‌ها اهمیت می‌یابد. نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که چالش اصلی اشتغال در شرق آسیا مربوط به عدم تطابق تحصیلات دانشگاهی و نیازهای بازار کار و همچنین تحرک اجتماعی اندک و سکون دانشجویان است. هالستن، ادلینگ و ریدگرن^۳ (۲۰۱۷) مطالعه‌ای را با هدف بررسی چالش‌های اشتغال جوانان انجام دادند. نتایج پژوهش نشان داد که بیکاری جوانان یکی از چالش‌های اجتماعی عمده این دوران در بسیاری از جوامع بوده و چالش‌های عمده اشتغال جوانان، دسترسی ناکافی به اطلاعات درباره مشاغل و فرصت‌های شغلی و نبود زمینه توسعه سرمایه اجتماعی بین جوانان است به باور آن‌ها عواملی

¹ Heang et al

² Mok & Jiang

³ Hallsten, Edling & Rydgren

مانند تقویت گروه‌ها و شبکه‌های اجتماعی، تقویت برخی ویژگی‌های روان‌شناختی و فردی مانند اعتماد به نفس، کسب عملکرد آموزشی بالا و عضویت در گروه‌های همسالان بر اشتغال جوانان تأثیر به سزایی دارند. فاکس، سنبت و سیمبانگ‌اوی^۱ (۲۰۱۶) پژوهشی را به منظور بررسی چالش‌ها، محدودیت‌ها و فرصت‌های شغلی جوانان آفریقایی انجام دادند. یافته‌های آن‌ها حاکی از آن بود که برای حلّ معضل بیکاری جوانان باید بر ایجاد مهارت‌های اشتغال در جویندگان شغلی تمرکز نمود. همچنین باید سازوکارهای مثبت حمایتی در جهت اشتغال‌زایی به وجود آید. جکسون^۲ (۲۰۱۵) در پژوهشی به بررسی موارد مهم در اشتغال دانش‌آموختگان پرداخت. یافته‌های پژوهش نشان داد که برای اشتغال دانش‌آموختگان وجود مهارت‌های فردی مانند پشتکار، ارتباطات مؤثر، خودآگاهی، تفکر انتقادی، خود مدیریت، آشنایی با فناوری‌های روز، توانایی حلّ مسئله و مسئولیت‌پذیری اجتماعی مورد نیاز است. اسکیوینگتون، بنزوال و بوند^۳ (۲۰۱۴) در پژوهشی به بررسی بازدارنده‌های اشتغال پرداختند. نتایج پژوهش حاکی از آن بود که هر چند نداشتن انگیزه کافی به عنوان یک ویژگی فردی عامل مهمی در بیکاری افراد به شمار می‌رود، ولی توجه به کنترل گروهی و سیاست‌های دولت، شناسایی ظرفیت‌ها و فرصت‌های موجود و زمینه اجتماعی افراد، عوامل مهمی هستند که می‌توانند بر افزایش انگیزه آن‌ها در اشتغال تأثیر بگذارند. آلوارز، لوسادا و کمسانا^۴ (۲۰۱۴) در پژوهشی میزان اشتغال دانش‌آموختگان دانشگاه سانتیاگو کامپوستلا شیلی را مورد بررسی و ارزیابی قرار دادند. یافته‌های پژوهش حاکی از آن بود که رابطه پایداری میان آموزش و بازار کار وجود ندارد و درصد بالایی از دانش‌آموختگان احساس واجد شرایط بودن برای شروع به کار را نمی‌کنند. به علاوه یافته‌ها نشان داد که دانش‌آموختگان بر این عقیده هستند که افزایش و بهبود فعالیت‌های آموزشی برای تشویق و دسترسی بهتر به اشتغال از اولویت‌های اصلی است. لی، والی و ژینگ^۵ (۲۰۱۴) در پژوهشی به بررسی توسعه آموزش عالی و بیکاری فارغ‌التحصیلان دانشگاهی در چین پرداختند. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه فارغ‌التحصیلان دانشگاهی بین سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۵ در چین بود. یافته‌های پژوهش نشان داد که سیاست‌های توسعه آموزش عالی در چین باعث افزایش پذیرش دانشجوی و به تبع آن افزایش فارغ‌التحصیلان شده است و این منجر به افزایش نرخ بیکاری فارغ‌التحصیلان دانشگاهی به ویژه در مناطق مرکزی چین شده است. رفریجری و آلدنری^۶ (۲۰۱۳) مطالعه‌ای را به منظور بررسی بیکاری جوانان در کشورهای اروپایی انجام دادند. نتایج پژوهش بیانگر آن بود که بیکاری را نمی‌توان صرفاً ناشی از اقتصاد کلان کشورها دانست، بلکه مربوط به سیستم تعلیم و تربیت نیز می‌باشد. نظام آموزشی مسیری برای جوانان است که به واسطه آن، آمادگی ورود به بازار کار را کسب کنند. در این مسیر باید نظام آموزشی و بازار کار با هم هماهنگ باشند و دانش‌آموختگان باید بتوانند از تحصیلات خود که از مدرسه و دانشگاه دریافت کرده‌اند به طور عام و خاص در اشتغال خود از آن بهره‌برداری کنند. اقبال و خالک^۷ (۲۰۱۳) در پژوهشی به بررسی علل بیکاری در بین جوانان پاکستانی پرداختند. یافته‌های پژوهش بیانگر آن بود که

¹ Fox, Senbet & Simbanegavi

² Jackson

³ Skivington, Benzeval & Bond

⁴ Alvarez, Losada & Comesana

⁵ Li, Whalley & Xing

⁶ Refrigeria & Aleandri

⁷ Iqbal & Khaleek

بیکاری از ۵/۶٪ در سال ۲۰۰۹ به ۶٪ در سال ۲۰۱۱ افزایش یافته است. بیکاری زنان نسبت به مردان بیش تر است و این امر به دلیل تقسیم بندی در بازار کار براساس چشم انداز جنسیتی می باشد. با توجه به بررسی پایگاه های اطلاعاتی داخلی و خارجی که در دسترس بود، واکاوی مشکلات دانشجویان دانشگاه فرهنگیان رشته آموزش ابتدایی به طور کلی مورد بررسی قرار نگرفته است و همچنین با توجه به میدان پژوهشی که دانشگاه فرهنگیان بود، این پژوهش می تواند پژوهشی منحصر به فرد باشد. همچنین با توجه به پژوهش های قبلی که بیش تر از نوع همبستگی بوده اند، انجام پژوهشی به روش اکتشافی و با استفاده از روش پدیدارشناسی لازم به نظر می رسد. بنابراین سؤال اصلی پژوهش حاضر این است که مشکلات دانشجویان دانشگاه فرهنگیان رشته آموزش ابتدایی چیست؟

روش

پژوهش حاضر در چارچوب رویکرد کیفی و با استفاده از روش پدیدارشناسی صورت گرفته است. در پژوهش حاضر تلاش شده با استفاده از رویافتی پدیدارشناسانه، مشکلات دانشجویان دختر مرکز آموزش عالی عترت و اووان بازنمایی شود. میدان پژوهش دانشجویان رشته آموزش ابتدایی گروه های ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۵۱، ۵۳، ۵۴، ۲۸ مصاحبه به روش نمونه گیری هدفمند از نوع ملاک محور به عمل آمد. به دلیل ماهیت پژوهش از مصاحبه نیمه ساختار یافته استفاده شده است. این گونه که ابتدا مصاحبه شوندگان در جریان موضوع بحث قرار گرفتند و از آن ها درخواست شد تا به پرسش های پژوهش جواب دهند، سپس در ادامه روند مصاحبه در جهت هدف پژوهش توسط پژوهشگر هدایت شد.

جمع آوری داده ها آن قدر ادامه پیدا کرد که امکان دست پیدا کردن مضمون ها و زیرمضمون ها وجود داشته باشد، اما وقتی به اشباع داده ها برسد، نیازی به افزایش تعداد افراد گروه نمونه ندارد. در این حالت، داده های جدیدی که در پژوهش وارد می شوند، طبقه بندی موجود را عوض نمی کنند. حد اشباع نظری ۲۵ نفر از اعضای دانشجویان بودند که با استفاده از روش نمونه گیری هدفمند از نوع ملاکی متناسب با موضوع پژوهش ما انتخاب شدند. برای انجام مصاحبه، ابتدا با دانشجوی مورد نظر برای کسب رضایت و علاقه مندی صحبت شد و به صورت انفرادی در دانشگاه مصاحبه می شد. برای هر مصاحبه انفرادی، بین ۳۵ تا ۴۵ دقیقه وقت صرف شد. پژوهشگر هم در طول مصاحبه با روش تعاملی و در قالب گفت و گو، به جست و جوی سؤال پژوهش می پرداخت. بدین منظور با دانشجویان آگاه به موضوع پژوهش که تمایل خود را به شرکت در پژوهش از طریق اظهار شفاهی اعلام کردند، مصاحبه شکل گرفته است.

در مصاحبه از دانشجویان خواسته شد تا درک خود را از مشکلات مرکز آموزش عالی عترت و اووان بیان کنند. در تحلیل داده ها از راهبرد پنج مرحله ای جیورجی استفاده شد. بدین منظور گام های زیر طی شد: گام اول رسیدن به حس کلی از بیانیه ها، بدون بازاندیشی نقادانه در مورد تجربه مورد نظر ولی همراه با نگرش پدیدارشناسی است. مصاحبه ها با کسب اجازه از اطلاع رسان ها ضبط شدند و قبل از انجام مصاحبه این نکته یاد آور شد که به هیچ وجه هویت اطلاع رسان ها فاش نخواهد شد.

گام دوم در تحلیل داده ها، مطالعه کلی توصیف به منظور دستیابی به حس کلی از متن مصاحبه است که به واسطه آشنایی پژوهشگر با اطلاعات کسب شده و رونویسی کلمه به کلمه داده های خام مصاحبه انجام می گیرد. تنها نکته ای که به نظر جیورجی باید در این مرحله در نظر داشت، این است که کل متن مصاحبه باید

مورد مطالعه قرار گیرد. چون دیدگاه پدیدارشناسی، دیدگاهی کل نگر است. پس از انجام مصاحبه و ضبط مصاحبه، به صورت دقیق چندین بار مصاحبه ها پخش و بدون کم و کاستی روی کاغذ پیاده شدند. این مرحله، تفکیک واحدها نام دارد. برآیند نهایی تحلیل پدیدارشناسی، تعیین معانی تجربه است. زمانی که پژوهشگر متن مصاحبه را مطالعه نمود و به حس کلی از آن دست یافت، متن مصاحبه به آنچه که جیورجی آن را واحدهای معنا یا تمایز معنا می نامد، تغییر می یابد تا بدین وسیله با داده ها به عنوان واحدهای قابل مدیریت رفتار شود. هر مصاحبه به صورت موردی تحلیل شد تا روابط معنی داری که هر مصاحبه با موضوع مصاحبه دارد، مشخص شود.

تبدیل واحدهای معنایی به عبارات توصیفی از طریق تقلیل داده ها یا تبدیل واحدهای معنایی به عبارات مهم روان شناختی نام دارد. این مرحله، قلب این روش تحلیلی را تشکیل داده و از نظر جیورجی دشوارترین مرحله است. تمام مصاحبه ها و حالاتی که در حین مصاحبه وجود داشته، جمله به جمله خوانده شدند و جملات مهم و نکات کلیدی مشخص شده و طبقه بندی و مضمون بندی اولیه صورت گرفت.

در مرحله نهایی تحلیل داده ها، پژوهشگر ساختارهای خاص شناسایی شده در مرحله قبل را مورد بازاندیشی قرار می دهد. اختلافات موجود در تجارب افراد حذف شده و تنها بر ابعاد مشترک تجارب کلیه مشارکت کنندگان تمرکز و به عبارت دیگر تحلیل ترکیبی صورت می گیرد. چنین روندی امکان ظهور توصیف نهایی از پدیده مورد مطالعه را ذیل عنوان توصیف عام یا اساسی فراهم می آورد. درواقع، طبقه بندی و مضمون ها و زیرمضمون ها به صورت دقیق و بر اساس هدف پژوهش، مشخص و تنظیم شدند (جیورجی، ۱۹۸۹، ۲).

برای افزایش دقت و استحکام تأیید روایی و پایایی، اطمینان پذیری داده های مطالعه در بخش کیفی از روش های مختلفی استفاده شده است. در این پژوهش از ممیزی بیرونی، مرور دست نوشته ها، جستجوی شواهد متغیر و تحلیل موارد منفی و روش کنترل مداوم استفاده شد.

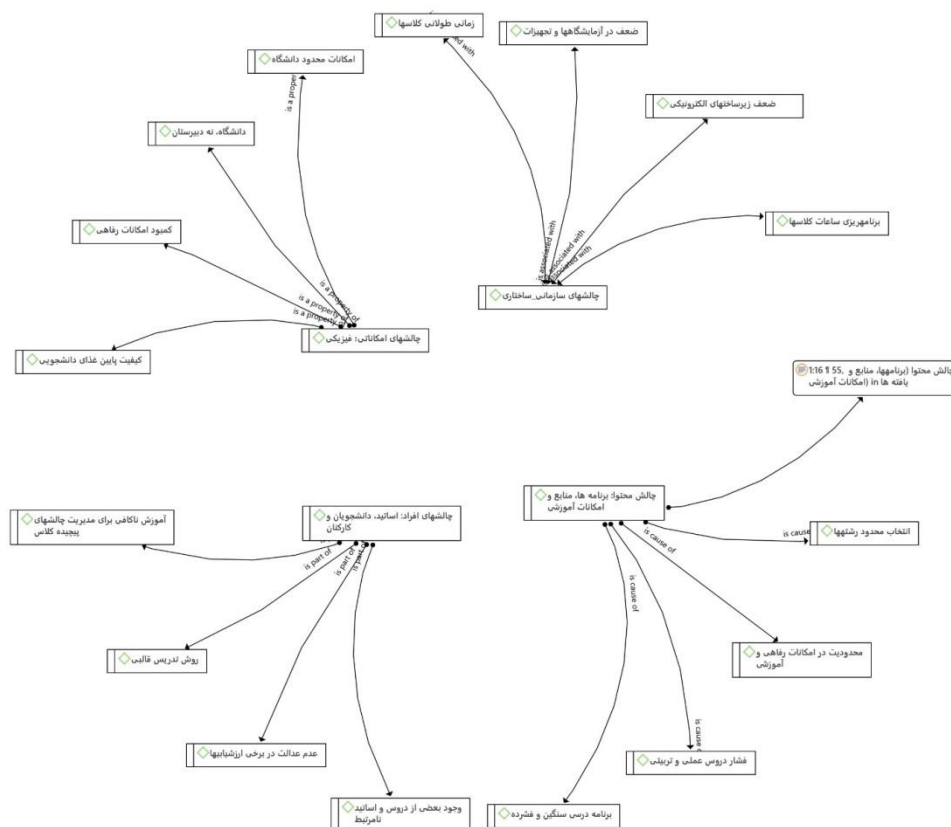
یافته ها

جدول ۱. نمونه ای از فرایند رسیدن به مضامین بر اساس بخشی از مصاحبه ها

مضمون	زیرمضامین	مفاهیم
مشکلات ساختاری	زیرساخت های الکترونیکی	یکی از نقاط ضعف جدی دانشگاه فرهنگیان در شرایطی که آموزش به صورت مجازی باید انجام شود، ضعف زیرساخت های آموزش آنلاین است. در این وضعیت، سیستم آموزش مجازی با مشکلات متعددی مانند سرعت پایین اینترنت، نبود پلتفرم های پایدار و عدم دسترسی یکسان دانشجویان به امکانات آموزشی مواجه می شود. همین مسائل باعث می شود که بسیاری از کلاس ها عملاً تعطیل شوند یا کیفیت آموزشی آن ها به شدت کاهش یابد. یکی دیگر از ضعف هایی که در دانشگاه فرهنگیان به چشم می خورد، کم توجهی به بخش عملی واحدهای عملی - نظری است. در بسیاری از موارد، آنچه در برنامه ی درسی به عنوان «عملی» تعریف شده، در عمل اجرا نمی شود یا بسیار محدود است. به عنوان مثال، در حوزه ی آموزش علوم تجربی و به ویژه فیزیک، نبود آزمایشگاه های مجهز و بزرگ باعث می شود دانشجو-معلمان فرصت تجربه ی واقعی آزمایش و مشاهده ی علمی را از دست بدهند. این کمبود نه تنها کیفیت یادگیری را کاهش می دهد، بلکه موجب می شود معلمان آینده در کلاس های درس مدرسه نتوانند آموزش علوم را به شکل جذاب و کاربردی ارائه کنند. در نتیجه، بخش عملی که باید مکمل دانش نظری باشد، عملاً نادیده گرفته می شود و این امر شکاف میان آموزش دانشگاهی و نیازهای واقعی کلاس درس را بیشتر می کند. یکی از مهم ترین مشکلات، طولانی بودن زمان برخی کلاس ها و خستگی ناشی از آن است که گاهی بازدهی آموزشی را کاهش می دهد. برنامه ریزی فشرده ی کلاس ها یکی
	ضعف در تجهیزات	
	زمان طولانی کلاس ها	
	برنامه ریزی ساعات کلاس ها	

وابستگی به استخدام دولتی	دیگر از چالش‌های موجود به شمار می‌آید. زمان‌بندی نامناسب برخی کلاس‌ها، به‌ویژه شروع زودهنگام و پایان دیر هنگام آن‌ها، موجب خستگی بیش از حد دانشجویان شده و در مواردی بر کیفیت یادگیری و تمرکز ذهنی تأثیر منفی گذاشته است. تداوم چنین شرایطی می‌تواند انگیزه و توان علمی دانشجویان را کاهش دهد. <u>برنامه‌ریزی برخی از ساعات کلاس‌ها</u> متناسب با شرایط دانشجویان نیست؛ به‌گونه‌ای که شروع کلاس‌ها در ساعت ۷:۳۰ صبح، به‌ویژه در ترم‌های زمستانی، موجب می‌شود تعدادی از دانشجویان به دلیل مشکلات رفت‌وآمد، بخشی از زمان آموزشی کلاس را از دست بدهند. پایان برخی کلاس‌ها در ساعات پس از ۱۸:۳۰ یا ۱۸:۴۵، به‌دلیل عدم فعالیت وسایل حمل‌ونقل عمومی و محدودیت دسترسی به تاکسی، فرایند بازگشت دانشجویان را با دشواری و گاه نگرانی همراه می‌سازد. یکی از محدودیت‌ها این است که شغل فارغ‌التحصیلان تا حد زیادی به آموزش و پرورش وابسته است و فرصت‌های شغلی متنوع کمتر است.
-------------------------------------	---

چالش‌های سازمانی (ساختاری): این مقوله به زیرمقولات ضعف زیرساخت‌های الکترونیکی، ضعف در آزمایشگاه‌ها و تجهیزات، زمانی طولانی کلاس‌ها، برنامه‌ریزی ساعات کلاس‌ها، وابستگی به استخدام دولتی، رقابت شدید برای پذیرش، کسورات اجباری از حقوق دانشجویان، جایگاه فناوری در آموزش و بروکراسی اداری گاه پیچیده تقسیم شد.

شکل ۱. شبکه مضامین مشکلات دانشجویان دانشگاه فرهنگیان رشته آموزش ابتدایی، خروجی نرم افزار

اطلس تی آی

ضعف زیرساخت‌های الکترونیکی: اطلاع‌رسان گروه ۴۶ خاطرنشان می‌سازد: یکی از نقاط ضعف جدی دانشگاه فرهنگیان در شرایطی که آموزش به صورت مجازی باید انجام شود، ضعف زیرساخت‌های آموزش آنلاین است. در این وضعیت، سیستم آموزش مجازی با مشکلات متعددی مانند سرعت پایین اینترنت، نبود پلتفرم‌های پایدار و عدم دسترسی یکسان دانشجویان به امکانات آموزشی مواجه می‌شود. همین مسائل باعث می‌شود که

بسیاری از کلاس‌ها عملاً تعطیل شوند یا کیفیت آموزشی آن‌ها به شدت کاهش یابد. نتیجه‌ی مستقیم این مشکل، کاهش فرصت‌های آموزشی است؛ به‌گونه‌ای که به جای برگزاری کامل ۱۶ جلسه‌ی آموزشی در هر ترم، دانشجویان با جلسات کمتر و ناقص روبه‌رو می‌شوند. این کاهش نه‌تنها بر یادگیری نظری تأثیر منفی می‌گذارد، بلکه فرصت تمرین و آماده‌سازی برای کارورزی عملی را نیز محدود می‌کند و در نهایت کیفیت تربیت معلم را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد.

ضعف در آزمایشگاه‌ها و تجهیزات: از دیگر مشکلات پرتکرار ضعف در تجهیزات و آزمایشگاه‌های دانشگاه است، چنانکه دانشجوی گروه ۴۴ می‌گوید: یکی دیگر از ضعف‌هایی که در دانشگاه فرهنگیان به چشم می‌خورد، کم‌توجهی به بخش عملی واحدهای عملی - نظری است. در بسیاری از موارد، آنچه در برنامه‌ی درسی به عنوان «عملی» تعریف شده، در عمل اجرا نمی‌شود یا بسیار محدود است. به عنوان مثال، در حوزه‌ی آموزش علوم تجربی و به‌ویژه فیزیک، نبود آزمایشگاه‌های مجهز و بزرگ باعث می‌شود دانشجو-معلم فرصت تجربه‌ی واقعی آزمایش و مشاهده‌ی علمی را از دست بدهند. این کمبود نه‌تنها کیفیت یادگیری را کاهش می‌دهد، بلکه موجب می‌شود معلمان آینده در کلاس‌های درس مدرسه نتوانند آموزش علوم را به شکل جذاب و کاربردی ارائه کنند. در نتیجه، بخش عملی که باید مکمل دانش نظری باشد، عملاً نادیده گرفته می‌شود و این امر شکاف میان آموزش دانشگاهی و نیازهای واقعی کلاس درس را بیشتر می‌کند.

زمان طولانی کلاس‌ها: اطلاع‌رسان گروه ۴۵ می‌گوید: یکی از مهم‌ترین مشکلات، طولانی بودن زمان برخی کلاس‌ها و خستگی ناشی از آن است که گاهی بازدهی آموزشی را کاهش می‌دهد.

علاوه بر موارد فوق، اطلاع‌رسان گروه ۵۴ می‌گوید: برنامه‌ریزی فشرده‌ی کلاس‌ها یکی دیگر از چالش‌های موجود به شمار می‌آید. زمان‌بندی نامناسب برخی کلاس‌ها، به‌ویژه شروع زود هنگام و پایان دیر هنگام آن‌ها، موجب خستگی بیش از حد دانشجویان شده و در مواردی بر کیفیت یادگیری و تمرکز ذهنی تأثیر منفی گذاشته است. تداوم چنین شرایطی می‌تواند انگیزه و توان علمی دانشجویان را کاهش دهد.

برنامه‌ریزی ساعات برخی کلاس‌ها: اطلاع‌رسان شماره ۵۳ بیان می‌کند: برنامه‌ریزی برخی از ساعات کلاس‌ها متناسب با شرایط دانشجویان نیست؛ به‌گونه‌ای که شروع کلاس‌ها در ساعت ۷:۳۰ صبح، به‌ویژه در ترم‌های زمستانی، موجب می‌شود تعدادی از دانشجویان به دلیل مشکلات رفت‌وآمد، بخشی از زمان آموزشی کلاس را از دست بدهند.

همچنین اطلاع‌رسان شماره ۵۱ خاطرنشان می‌سازد: پایان برخی کلاس‌ها در ساعات پس از ۱۸:۳۰ یا ۱۸:۴۵، به دلیل عدم فعالیت وسایل حمل‌ونقل عمومی و محدودیت دسترسی به تاکسی، فرایند بازگشت دانشجویان را با دشواری و گاه نگرانی همراه می‌سازد.

وابستگی به استخدام دولتی: دانشجومعلم گروه ۴۵ می‌گوید: یکی از محدودیت‌ها این است که شغل فارغ‌التحصیلان تا حد زیادی به آموزش و پرورش وابسته است و فرصت‌های شغلی متنوع کمتر است.

رقابت شدید برای پذیرش: اطلاع‌رسان شماره ۵۱ بیان می‌کند: پذیرش در دانشگاه فرهنگیان به دلیل محدودیت ظرفیت و شرایط خاص، سخت و رقابتی است و هر ساله درصد کمی از داوطلبان موفق به ورود می‌شوند.

کسورات اجباری از حقوق دانشجویان: اطلاع‌رسان شماره ۴۴ می‌گوید: یکی دیگر از چالش‌ها، کسر هزینه‌ها به صورت اجباری از حقوق دانشجویان است؛ حتی در مواردی که دانشجو از خدماتی مانند غذا استفاده نمی‌کند. این موضوع احساس بی‌عدالتی و نارضایتی ایجاد کرده و نیازمند بازنگری جدی در نحوه‌ی دریافت این کسورات است.

جایگاه فناوری در آموزش: اطلاع‌رسان گروه ۴۵ می‌گوید: با توجه به اینکه آموزش نوین بیش از هر زمان دیگری با فناوری گره خورده و در بسیاری از موارد از بسترهای مجازی در مدرسه و دانشگاه بهره گرفته می‌شود، انتظار می‌رود دانشگاه فرهنگیان به‌عنوان نهاد تربیت‌کننده معلمان آینده، در زمینه آموزش و به‌کارگیری فناوری‌های آموزشی پیشگام باشد. در این راستا، استفاده مؤثر از ابزارهای فناورانه و آموزش کاربردی آن‌ها در واحدهای درسی، امری ضروری و قابل توجه است.

بروکراسی اداری گاه پیچیده: اطلاع‌رسان گروه ۴۶ می‌گوید: برخی فرآیندهای اداری (مانند مرخصی‌ها، حل مشکلات مالی و غیره) کند و طولانی بود.

جدول ۲. نمونه‌ای از فرایند رسیدن به مضامین بر اساس بخشی از مصاحبه‌ها

مضمون	زیرمضامین	مفاهیم
مشکلات فیزیکی	امکانات محدود دانشگاه	دانشگاه ما فضای کوچکی دارد. کتابخانه محدود است، اغلب کتاب‌های جدید یا منابع دیجیتال به روز نیستند. آزمایشگاه یا کارگاه آموزشی مجهزی نداریم. سالن ورزشی یا فضای تفریحی مناسب هم کم است. همه این‌ها باعث می‌شود احساس کنیم در یک "دبیرستان بزرگتر" هستیم، نه یک دانشگاه کامل.
	کمبود امکانات رفاهی	محدود بودن فضای فیزیکی دانشگاه است. کوچک بودن محوطه و فضاهای عمومی، در برخی مواقع پاسخ‌گوی جمعیت دانشجویی نبوده و امکان استفاده‌ی مطلوب از محیط دانشگاه را کاهش داده است.
	ضعف در فضای استراحت	از دیگر نقاط ضعف می‌توان به کمبود امکانات رفاهی مناسب اشاره کرد. نبود فضاهایی مانند کافه، محیط‌های مناسب برای استراحت و گفت‌وگوی دانشجویی، باعث شده است دانشجویان در زمان‌های آزاد میان کلاس‌ها با محدودیت مواجه شوند. این مسئله به‌ویژه در روزهایی با برنامه‌های فشرده، تأثیر مستقیمی بر میزان انرژی و تمرکز دانشجویان دارد. یکی از موارد، نبود فضای مناسب برای استراحت دانشجویان بود. در برخی ترم‌ها فاصله‌ای چندساعته بین کلاس‌ها وجود داشت، مثلاً ۳ ساعت و تنها محل موجود نمازخانه بود از نظر راحتی و این موضوع باعث ناراحتی دانشجویان برای فضایی جهت استفاده بود. ساخت و سازهای انجام‌شده در محوطه دانشگاه باعث ایجاد سر و صدا و گرد و خاک می‌شد و این موضوع گاهی آرامش محیط آموزشی را تحت تأثیر قرار می‌داد. متأسفانه واحد و اوان نسبت به سایر واحدهای فرهنگیان از نظر وسعت و امکانات در مضيقه است.
	ساخت و ساز و آلودگی محیطی	بالا بودن تعداد دانشجو در کلاس‌های کوچک و کمبود فضاهای رفاهی، از کیفیت زیست دانشجویی می‌کاست.
	محدودیت فضای فیزیکی	

چالش‌های امکاناتی (فیزیکی): مقوله چالش‌های امکاناتی به زیرمقولات امکانات محدود دانشگاه، دانشگاه، نه دبیرستان، کمبود امکانات رفاهی، کیفیت پایین غذای دانشجویی، نبود فضای استراحت، ساخت‌وساز و آلودگی محیطی، محدودیت فضای فیزیکی و امکانات، کمبود امکانات رفاهی و تغییرات مدیریتی، کمبود امکانات و منابع مالی، فضای محدود کتابخانه، امکانات کارگاه‌ها و فناوری و خوابگاه و سلف دسته‌بندی شد.

امکانات محدود دانشگاه: اطلاع‌رسان گروه ۴۶ می‌گوید: دانشگاه ما فضای کوچکی دارد. کتابخانه محدود است، اغلب کتاب‌های جدید یا منابع دیجیتال به روز نیستند. آزمایشگاه یا کارگاه آموزشی مجهزی نداریم. سالن ورزشی یا فضای تفریحی مناسب هم کم است. همه این‌ها باعث می‌شود احساس کنیم در یک "دبیرستان بزرگتر" هستیم، نه یک دانشگاه کامل.

در ادامه اطلاع‌رسان گروه ۵۱ می‌گویند: محدود بودن فضای فیزیکی دانشگاه است. کوچک بودن محوطه و فضاهای عمومی، در برخی مواقع پاسخ‌گوی جمعیت دانشجویی نبوده و امکان استفاده‌ی مطلوب از محیط دانشگاه را کاهش داده است.

دانشگاه، نه دبیرستان! اطلاع‌رسان گروه ۴۵ بیان می‌کند: همچنین در برخی موارد، به نظرات و دیدگاه‌های دانشجویان توجه کافی نمی‌شود. برخوردهایی که گاهی شبیه فضای دبیرستان است، باعث می‌شود دانشجو احساس کند به‌عنوان یک فرد بالغ و معلم آینده مورد اعتماد کامل قرار نمی‌گیرد. البته این مسئله در سال‌های

اخیر تا حدی بهبود یافته، اما در ترم‌های ابتدایی محدودیت‌هایی وجود داشت که حس فضای مدرسه را القا می‌کرد. همچنین مشکلی در این ترم برای کارورزی بوجود آمد که عملاً تنها واحدی که اختیارش در دستان ما بود رو هم از ما سلب کردند.

در ادامه اطلاع‌رسان گروه ۵۱ می‌گوید: در دانشگاه فرهنگیان واحد عترت، چند اشکالی که می‌توان به آن اشاره کرد این است که اول فضای کوچک و محدود این دانشگاه است. از آنجایی که این مرکز عنوان دانشگاه فرهنگیان را به خود گرفته است، می‌بایست مانند دیگر پردیس‌ها از نظر فضایی و امکانات هم مانند آن‌ها بود، متأسفانه مرکز عترت می‌توان گفت که از کوچک‌ترین پردیس‌های موجود در سطح استان می‌باشد.

کمبود امکانات رفاهی: اطلاع‌رسان شماره ۴۶ می‌گوید: از دیگر نقاط ضعف می‌توان به کمبود امکانات رفاهی مناسب اشاره کرد. نبود فضاهایی مانند کافه، محیط‌های مناسب برای استراحت و گفت‌وگوی دانشجویی، باعث شده است دانشجویان در زمان‌های آزاد میان کلاس‌ها با محدودیت مواجه شوند. این مسئله به‌ویژه در روزهایی با برنامه‌های فشرده، تأثیر مستقیمی بر میزان انرژی و تمرکز دانشجویان دارد.

کیفیت پایین غذای دانشجویی: اطلاع‌رسان شماره ۵۱ می‌گوید: با توجه به کسر مبلغی از حقوق دانشجویان انتظار می‌رود تا کیفیت و کمیت غذای عرضه شده مناسب باشد و امکان رزرو یا لغو غذا حتی یک روز قبل از آن هم در سامانه صورت بگیرد که این مورد در پردیس زینبیه وجود داشت ولی در مرکز عترت خیر.

نبود فضای استراحت: اطلاع‌رسان شماره ۴۶ بیان می‌کند: یکی از موارد، نبود فضای مناسب برای استراحت دانشجویان بود. در برخی ترم‌ها فاصله‌ای چندساعته بین کلاس‌ها وجود داشت، مثلاً ۳ ساعت و تنها محل موجود نمازخانه بود از نظر راحتی و این موضوع باعث ناراحتی دانشجویان برای فضایی جهت استفاده بود. ساخت‌وساز و آلودگی محیطی: اطلاع‌رسان شماره ۴۵ می‌گوید: ساخت و سازهای انجام‌شده در محوطه دانشگاه باعث ایجاد سر و صدا و گرد و خاک می‌شد و این موضوع گاهی آرامش محیط آموزشی را تحت تأثیر قرار می‌داد.

اطلاع‌رسان گروه ۵۱ می‌گوید: کیفیت غذای سلف‌سرویس دانشگاه نیز در مقایسه با گذشته دچار کاهش شده است. این موضوع از نظر دانشجویان قابل توجه بوده و با توجه به نقش تغذیه‌ی مناسب در سلامت و بازدهی تحصیلی، نیازمند بررسی و رسیدگی جدی‌تری است.

محدودیت فضای فیزیکی و امکانات: اطلاع‌رسان گروه ۵۳ می‌گوید: متأسفانه واحد واوان نسبت به سایر واحدهای فرهنگیان از نظر وسعت و امکانات در مضیقه است. بالا بودن تعداد دانشجو در کلاس‌های کوچک و کمبود فضاهای رفاهی، از کیفیت زیست دانشجویی می‌کاست.

کمبود امکانات رفاهی و تغییرات مدیریتی: اطلاع‌رسان گروه ۵۴ می‌گوید: در طی این ۷ ترم، امکانات رفاهی در سطح حداقلی قرار داشت و ریاست قبلی همه تلاش خود را کرد. اگرچه با تغییر ریاست جدید دانشگاه بارقه‌های امید ایجاد شده است، اما انتظار می‌رود روند بهبود زیرساخت‌ها با سرعت بیشتری طی شود.

کمبود امکانات و منابع مالی: اطلاع‌رسان گروه ۵۱ خاطرنشان می‌سازد: یکی از مهم‌ترین نقاط ضعف دانشگاه، کمبود امکانات آموزشی و رفاهی است. به اعتقاد من، امکانات و منابع مالی می‌توانند نقش مهمی در رشد و پیشرفت ایفا کنند، هرچند پیش از تزریق بودجه، وجود ساختار مناسب ضروری است. با این حال، امکانات فعلی دانشگاه کمتر از حد نیاز به نظر می‌رسد و ارتقای آن می‌تواند تأثیر مستقیمی بر کیفیت آموزش داشته باشد.

در ادامه اطلاع‌رسان گروه ۴۴ بیان می‌کند: از نظر امکانات آموزشی نیز وضعیت در حد متوسط رو به پایین است و نیاز به توجه و به‌روزرسانی بیشتری احساس می‌شود. علاوه بر این، در برخی دروس فاصله بین مباحث نظری و کاربرد عملی آن‌ها به‌وضوح دیده می‌شود.

فضای محدود کتابخانه: اطلاع‌رسان شماره ۴۶ می‌گوید: منابع کتابخانه در برخی رشته‌ها، به ویژه منابع جدید و به روز در حوزه روانشناسی تربیتی و روش‌های نوین تدریس، محدود بود. فضای مطالعه نیز گاهی پاسخگوی نیاز همه نبود.

امکانات کارگاه‌ها و فناوری: اطلاع‌رسان شماره ۵۳ می‌گوید: امکانات کارگاهی برای دروس هنر و مهارت‌های عملی، و همچنین دسترسی به فناوری‌های روز آموزشی (مانند تخته‌های هوشمند، نرم‌افزارهای تخصصی) در خود پردیس کافی نبود.

خوابگاه و سلف: اطلاع‌رسان شماره ۵۱ می‌گوید: گاهی مشکلاتی در کیفیت غذا و نگهداری از امکانات خوابگاه وجود داشت.

جدول ۳. نمونه‌ای از فرایند رسیدن به مضامین بر اساس بخشی از مصاحبه‌ها

مضمون	زیرمضامین	مفاهیم
چالش‌های افراد	روش تدریس قالبی	روش تدریس بعضی اساتید، خودش الگوی خوبی برای ما نیست. ما قرار است معلم روشن فکر و خلاق باشیم، اما برخی اساتید هنوز با روش سنتی سخنرانی یک‌طرفه تدریس می‌کنند، بدون مشارکت دانشجویان. این تناقض گاهی عجیب است. بعضی از دروس ارائه شده و اساتید که تعداد انگشت شماری هستند، اصلاً در سطح حوزه آموزش و پرورش نیستند و بهتر است که تمامی دروس و اساتید مرتبط با همین رشته انتخاب شود. یکی از چالش‌های بزرگ بنده، مواجهه با نمره ۹.۵ در درس ریاضی ۱ (ترم ۵) بود. با وجود ناعادلانه بودن این نمره در آن مقطع، با نگاهی "خیرخواهانه" به موضوع نگرستم. زیرا به شدت معتقدم که در هر شری نیز خیری نهفته است این اتفاق به ظاهر تلخ، باعث شد با حضور بیشتر در دانشگاه و استقلال در یادگیری، درس‌های بزرگی از صبر و پشتکار بیاموزم؛ هرچند که لزوم بازنگری در شیوه‌های نمره‌دهی برخی اساتید همچنان احساس می‌شود.
	عدم عدالت در برخی ارزشیابی‌ها	ساعت شروع کلاس‌ها در برخی روزها ۷:۳۰ صبح بود که با توجه به تاریک بودن هوا در آن ساعت، حضور در دانشگاه دشوار می‌شد و موجب خستگی و سردرد در ابتدای روز می‌گردید. در برخی روزها کلاس‌ها تا ساعات پایانی روز ادامه داشت و این موضوع باعث خستگی شدید می‌شد و زمان کافی برای استراحت و گذراندن وقت با خانواده را کاهش می‌داد.
	شروع زودهنگام کلاس‌ها	در اواخر ترم‌ها تعداد ارائه‌های دانشجویی افزایش یافته بود و بخش زیادی از کلاس‌ها توسط دانشجویان اداره می‌شد. در این شرایط نقش استاد بیشتر به هدایت محدود می‌شد و انتقال مستقیم مطالب علمی کمتر احساس می‌شد.
	پایان دیرهنگام کلاس‌ها	

چالش‌های افراد (اساتید، دانشجویان و کارکنان): روش تدریس قالبی، وجود بعضی از دروس و اساتید نامرتبط، عدم عدالت در برخی ارزشیابی‌ها، آموزش ناکافی برای مدیریت چالش‌های پیچیده کلاس، ضعف در شبکه ارتباطی منسجم با فارغ‌التحصیلان، شروع زود هنگام کلاس‌ها، پایان دیرهنگام کلاس‌ها، کاهش نقش آموزشی استاد، کمبود فرجه امتحانی، انعطاف‌ناپذیری در برخی تصمیمات اجرایی، غلبه نگاه اداری بر نگاه دانشگاهی، ضعف در پرورش تفکر انتقادی و پژوهش‌محور، ناهمگونی کیفیت آموزشی در پردیس‌های مختلف، کم‌توجهی به سلامت روان دانشجویان دختر، ضعف در امکانات آموزشی و فضاهای فیزیکی، فاصله بین برخی دروس نظری با نیاز واقعی کلاس درس، ضعف در برنامه‌ریزی زمانی و تراکم دروس، محدودیت در تنوع روش‌های تدریس اساتید، عدم اختیار دانشجو در انتخاب واحدهای درسی، عدم زمان‌بندی مناسب برای

برگزاری کلاس‌ها، کسورات بالای دانشگاهی، ارزیابی‌های بیش‌تر حافظه‌محور تا مهارت‌محور و کمبود فرصت برای بروز خلاقیت فردی تقسیم شد.

روش تدریس قالبی: اطلاع‌رسان گروه ۴۶ بیان می‌کند: روش تدریس بعضی اساتید، خودش الگوی خوبی برای ما نیست. ما قرار است معلم روشن‌فکر و خلاق باشیم، اما برخی اساتید هنوز با روش سنتی سخنرانی یک‌طرفه تدریس می‌کنند، بدون مشارکت دانشجویان. این تناقض گاهی عجیب است. وجود بعضی از دروس و اساتید نامرتبط: اطلاع‌رسان شماره ۴۵ می‌گوید: بعضی از دروس ارائه شده و اساتید که تعداد انگشت شماری هستند، اصلاً در سطح حوزه آموزش و پرورش نیستند و بهتر است که تمامی دروس و اساتید مرتبط با همین رشته انتخاب شود.

عدم عدالت در برخی ارزشیابی‌ها: اطلاع‌رسان گروه ۴۶ بیان می‌کند: یکی از چالش‌های بزرگ بنده، مواجهه با نمره ۹.۵ در درس ریاضی ۱ (ترم ۵) بود. با وجود ناعدالانه بودن این نمره در آن مقطع، با نگاهی "خیرخواهانه" به موضوع نگریم. زیرا به شدت معتقدم که در هر شری نیز خیری نهفته است این اتفاق به ظاهر تلخ، باعث شد با حضور بیشتر در دانشگاه و استقلال در یادگیری، درس‌های بزرگی از صبر و پشتکار بیاموزم؛ هرچند که لزوم بازنگری در شیوه‌های نمره‌دهی برخی اساتید همچنان احساس می‌شود.

آموزش ناکافی برای مدیریت چالش‌های پیچیده کلاس درس: اطلاع‌رسان گروه ۴۶ می‌گوید: مهارت‌هایی مانند مدیریت مؤثر کلاس‌های پرجمعیت، ارتباط با والدین با سلاقی مختلف، و مواجهه با آسیب‌های اجتماعی نوپدید دانش‌آموزان، نیاز به تمرین و آموزش ملموس‌تری داشت. ضعف در شبکه ارتباطی منسجم با فارغ‌التحصیلان: اطلاع‌رسان شماره ۵۱ می‌گوید: ارتباط سیستماتیک با فارغ‌التحصیلان موفق برای انتقال تجربیات و راهنمایی، قوی نبود.

شروع زودهنگام کلاس‌ها: اطلاع‌رسان شماره ۵۱ می‌گوید: ساعت شروع کلاس‌ها در برخی روزها ۷:۳۰ صبح بود که با توجه به تاریک بودن هوا در آن ساعت، حضور در دانشگاه دشوار می‌شد و موجب خستگی و سردرد در ابتدای روز می‌گردید.

پایان دیرهنگام کلاس‌ها: اطلاع‌رسان شماره ۴۶ می‌گوید: در برخی روزها کلاس‌ها تا ساعات پایانی روز ادامه داشت و این موضوع باعث خستگی شدید می‌شد و زمان کافی برای استراحت و گذراندن وقت با خانواده را کاهش می‌داد.

کاهش نقش آموزشی استاد: اطلاع‌رسان شماره ۵۱ می‌گوید: در اواخر ترم‌ها تعداد ارائه‌های دانشجویی افزایش یافته بود و بخش زیادی از کلاس‌ها توسط دانشجویان اداره می‌شد. در این شرایط نقش استاد بیشتر به هدایت محدود می‌شد و انتقال مستقیم مطالب علمی کمتر احساس می‌شد.

کمبود فرجه امتحانی: اطلاع‌رسان شماره ۴۵ می‌گوید: فاصله زمانی بین امتحانات کوتاه بود و این موضوع باعث خستگی زیاد دانشجویان، به‌ویژه در ایام امتحانات پایانی می‌شد.

انعطاف‌ناپذیری در برخی تصمیمات اجرایی: اطلاع‌رسان گروه ۴۴ می‌گوید: از دیگر چالش‌ها، انعطاف‌پذیر نبودن برخی قوانین و تصمیمات اجرایی است؛ برای مثال، ساعت شروع بسیار زودهنگام کلاس‌ها که رفت‌وآمد دانشجویان را با مشکل مواجه می‌کند و منجر به تأخیرهای ناخواسته می‌شود. همچنین ادامه کلاس‌ها در یک بازه زمانی کوتاه اضافه (حدود یک ربع) معمولاً بازدهی قابل‌توجهی در یادگیری ندارد و می‌تواند مورد بازنگری قرار گیرد.

غلبه نگاه اداری بر نگاه دانشگاهی: اطلاع‌رسان گروه ۴۶ می‌گوید: در برخی موارد، رویکردهای انضباطی و بخشنامه‌ای بر فضای علمی دانشگاه غلبه دارد و این امر می‌تواند خلاقیت علمی دانشجویان را محدود کند.

ضعف در پرورش تفکر انتقادی و پژوهش‌محور: اطلاع‌رسان گروه ۴۴ می‌گوید: تمرکز بیش از حد بر آموزش‌های دستوری، فرصت رشد تفکر انتقادی و پژوهش مستقل را کاهش داده است.

ناهمگونی کیفیت آموزشی در پردیس‌های مختلف: اطلاع‌رسان گروه ۴۴ می‌گوید: تفاوت محسوس در امکانات، اساتید و کیفیت آموزش میان پردیس‌ها دیده می‌شود که با اصل عدالت آموزشی در تضاد است.

کم‌توجهی به سلامت روان دانشجویان دختر: اطلاع‌رسان گروه ۴۶ می‌گوید: فشارهای تحصیلی، نگرانی‌های شغلی، گاه بدون حمایت روان‌شناختی کافی باقی می‌مانند.

ضعف در امکانات آموزشی و فضاهای فیزیکی: اطلاع‌رسان گروه ۵۱ می‌گوید: در برخی موارد، کمبود امکانات آموزشی، تجهیزات کمک‌آموزشی، کتابخانه تخصصی و فضای فیزیکی مناسب احساس می‌شد که می‌توانست بر کیفیت آموزش اثر منفی بگذارد.

فاصله بین برخی دروس نظری با نیاز واقعی کلاس درس: اطلاع‌رسان گروه ۵۳ می‌گوید: برخی دروس بیشتر جنبه نظری داشتند و کمتر به مهارت‌های عملی مورد نیاز معلم در کلاس‌های واقعی پرداخته می‌شد؛ در نتیجه دانشجویان برای اجرای عملی مطالب نیاز به کسب تجربه بیشتری داشت.

ضعف در برنامه‌ریزی زمانی و تراکم دروس: اطلاع‌رسان شماره ۴۴ می‌گوید: در بعضی ترم‌ها، حجم بالای دروس و هم‌زمانی امتحانات و کارورزی‌ها موجب فشار روحی و جسمی دانشجویان می‌شود و فرصت یادگیری عمیق را کاهش می‌دهد؛ همین‌طور فرجه امتحانی در نظر گرفته نمی‌شود که یکی از معایب به شمار می‌رود.

محدودیت در تنوع روش‌های تدریس اساتید: اطلاع‌رسان شماره ۵۱ بیان می‌کند: در برخی کلاس‌ها، استفاده از روش‌های سنتی تدریس غالب بود و کمتر از روش‌های نوین آموزشی، فناوری‌های آموزشی و یادگیری فعال استفاده می‌شد.

عدم اختیار دانشجویان در انتخاب واحد‌های درسی: اطلاع‌رسان شماره ۵۳ خاطرنشان می‌سازد: اینکه دانشجویان فقط دروسی را که برای هر گروه در نظر گرفته شده است باید انتخاب کنند و امکان برداشتن واحد اضافی یا جابجایی با گروه‌های دیگر نیست یکی دیگر از معایب این دانشگاه است.

عدم زمان بندی مناسب برای برگزاری کلاس‌ها: اطلاع‌رسان شماره ۵۴ بیان می‌کند: برگزاری کلاس‌ها به خصوص در نیمه دوم سال در ساعت ۷ و نیم صبح و اتمام کلاس‌ها تا ساعت ۶ و نیم و بعضاً ۷ شب برای دانشجویانی که مسیر دوری دارند بسیار آزار دهنده است که مشکلات حمل و نقلی برای آن‌ها ایجاد می‌کند. همین‌طور اختصاص دادن تایم زیاد به برخی دروس باعث خستگی دانشجویان و اساتید شده است.

کسورات بالای دانشگاهی: اطلاع‌رسان شماره ۴۴ می‌گوید: اینکه دانشگاه به صورت اجباری از همه حتی افرادی که هیچ استفاده‌ای از خدمات غذا ندارند مقدار یکسانی را کم می‌کند مطابق عدالت نیست؛ همین‌طور در صورت دریافت خوابگاه دانشجویی چه به صورت ۳ روز یا تمام وقت.

ارزیابی‌های بیشتر حافظه‌محور تا مهارت‌محور: اطلاع‌رسان شماره ۴۵ می‌گوید: شیوه ارزشیابی برخی دروس بیشتر بر حفظ مطالب تأکید دارد تا سنجش مهارت‌های تدریس، خلاقیت و حل مسئله.

کمبود فرصت برای بروز خلاقیت فردی: اطلاع‌رسان شماره ۴۶ می‌گوید: ساختار نسبتاً چارچوب‌مند دانشگاه، گاهی مانع از بروز خلاقیت، نوآوری و ابتکار فردی دانشجویان می‌شود.

جدول ۴. نمونه‌ای از فرایند رسیدن به مضامین بر اساس بخشی از مصاحبه‌ها

مضمون	زیرمضامین	مفاهیم
چالش محتوا	انتخاب محدود رشته‌ها	دانشجویان فقط می‌توانند در رشته‌های مرتبط با آموزش و پرورش تحصیل کنند و امکان تغییر مسیر تحصیلی یا ورود به رشته‌های غیرمرتبط محدود است.
	فشار دروس عملی و تربیتی	برنامه درسی این دانشگاه فشرده است و دانشجویان باید همزمان با آموزش‌های نظری، دوره‌های عملی و کارورزی را طی کنند که نیازمند تحمل فشار زیاد است.
	برنامه درسی سنگین و فشرده	بہتر بود که به جای تنظیم یک برنامه فشرده و سنگین که هم برای دانشجویان خسته کننده است و هم برای اساتید، یک برنامه ی اصولی طراحی شود تا همگی انرژی لازم را داشته و بیش‌ترین بهره را از آموزش ببرند.
	محدودیت در امکانات رفاهی و آموزشی	یکی از چالش‌های مهم دانشگاه فرهنگیان، کمبود امکانات فیزیکی و آموزشی در مقایسه با سایر دانشگاه‌هاست. برای نمونه، کلاس‌ها و سالن‌های آموزشی از نظر تجهیزات کمک‌آموزشی مانند ویدئو پروژکتور، رایانه یا ابزارهای نوین یادگیری به‌طور کامل مجهز نیستند. همچنین کتابخانه و منابع علمی موجود پاسخگوی نیاز دانشجویان برای پژوهش‌های تخصصی نیست. این کمبودها باعث می‌شود فرایند یادگیری و آموزش با محدودیت‌هایی همراه باشد و ضرورت توجه بیشتر به توسعه زیرساخت‌های آموزشی و رفاهی را نشان می‌دهد.
	تراکم بالای واحدهای درس در برخی ترم‌ها	این تراکم گاهی فرصت برای مطالعه عمیق، بازاندیشی و پروژه‌های کیفیت‌محور را کاهش می‌داد.

چالش محتوا (برنامه‌ها، منابع و امکانات آموزشی): چالش محتوا به زیرمقولات انتخاب محدود رشته‌ها، فشار دروس عملی و تربیتی، برنامه درسی سنگین و فشرده، محدودیت در امکانات رفاهی و آموزشی، تراکم بالای واحدهای درسی در برخی ترم‌ها، عدم توازن بین ساعات نظری و عملی، نبودن انعطاف کافی در ارائه دروس انتخابی، غیرکاربردی بودن برخی دروس، انتخاب واحد، دروس تئوری دانشگاه دسته‌بندی شد.

انتخاب محدود رشته‌ها: اطلاع‌رسان گروه ۴۵ می‌گوید: دانشجویان فقط می‌توانند در رشته‌های مرتبط با آموزش و پرورش تحصیل کنند و امکان تغییر مسیر تحصیلی یا ورود به رشته‌های غیرمرتبط محدود است.

فشار دروس عملی و تربیتی: اطلاع‌رسان گروه ۴۴ می‌گوید: برنامه درسی این دانشگاه فشرده است و دانشجویان باید همزمان با آموزش‌های نظری، دوره‌های عملی و کارورزی را طی کنند که نیازمند تحمل فشار زیاد است.

برنامه درسی سنگین و فشرده: اطلاع‌رسان شماره ۴۵ می‌گوید: بهتر بود که به جای تنظیم یک برنامه فشرده و سنگین که هم برای دانشجویان خسته کننده است و هم برای اساتید، یک برنامه ی اصولی طراحی شود تا همگی انرژی لازم را داشته و بیش‌ترین بهره را از آموزش ببرند.

محدودیت در امکانات رفاهی و آموزشی: اطلاع‌رسان شماره ۴۵ می‌گوید: یکی از چالش‌های مهم دانشگاه فرهنگیان، کمبود امکانات فیزیکی و آموزشی در مقایسه با سایر دانشگاه‌هاست. برای نمونه، کلاس‌ها و سالن‌های آموزشی از نظر تجهیزات کمک‌آموزشی مانند ویدئو پروژکتور، رایانه یا ابزارهای نوین یادگیری به‌طور کامل مجهز نیستند. همچنین کتابخانه و منابع علمی موجود پاسخگوی نیاز دانشجویان برای پژوهش‌های تخصصی نیست. این کمبودها باعث می‌شود فرایند یادگیری و آموزش با محدودیت‌هایی همراه باشد و ضرورت توجه بیشتر به توسعه زیرساخت‌های آموزشی و رفاهی را نشان می‌دهد.

تراکم بالای واحدهای درسی در برخی ترم‌ها: اطلاع‌رسان گروه ۵۴ می‌گوید: این تراکم گاهی فرصت برای مطالعه عمیق، بازاندیشی و پروژه‌های کیفیت‌محور را کاهش می‌داد. عدم توازن بین ساعات نظری و عملی: اطلاع‌رسان‌های گروه ۴۶ می‌گویند: با وجود کارورزی‌های خوب، همچنان احساس می‌شود می‌توان ساعات مواجهه عملی با کلاس درس و تحلیل موقعیت‌های واقعی را افزایش داد.

نبودن انعطاف کافی در ارائه دروس انتخابی: اطلاع‌رسان گروه ۵۱ می‌گوید: سبد دروس انتخابی محدود بود و امکان پیگیری عمیق‌تر علایق تخصصی فردی (مانند کودکان با نیازهای ویژه، آموزش خلاق هنر و...) به راحتی فراهم نبود.

غیرکاربردی بودن برخی دروس: اطلاع‌رسان گروه ۴۵ می‌گوید: برخی واحدهای درسی با رشته‌ی تحصیلی هماهنگ هستند، اما محتوای ارائه‌شده در کلاس‌ها کاربرد عملی چندانی در حرفه‌ی معلمی ندارد. این فاصله میان عنوان درس و محتوای واقعی، باعث می‌شود دانشجو تصور کند زمان و انرژی‌اش صرف مطالبی می‌شود که در آینده‌ی کاری چندان مفید نیست.

انتخاب واحد: اطلاع‌رسان گروه ۴۶ بیان می‌کند: نحوه انتخاب واحد در دانشگاه فرهنگیان به‌صورت کاملاً غیراختیاری انجام می‌شود و دانشجویان عملاً امکان انتخاب آزادانه دروس را ندارند و تنها می‌توانند واحدهای از پیش تعریف‌شده در سامانه را ثبت کنند. با توجه به ثابت‌بودن گروه‌های آموزشی در هر ترم، امکان انتخاب درس از سایر گروه‌ها عملاً وجود ندارد و در صورت انجام، ممکن است موجب تضییع حق سایر دانشجویان شود. اطلاع‌رسان گروه ۵۱ می‌گوید: همچنین ثابت‌بودن گروه‌های درسی در طول چهار سال تحصیلی قابل نقد است، چرا که این موضوع فرصت تعامل، آشنایی و تبادل تجربیات با سایر دانشجویان را محدود می‌کند.

دروس تئوری دانشگاه: اطلاع‌رسان گروه ۴۶ خاطرنشان می‌سازد: من ترم ۷ هستم و هنوز احساس نمی‌کنم که واقعاً بلدم چطور یک درس را از صفر طراحی کنم، چطور با یک دانش‌آموز بی‌انگیزه ارتباط برقرار کنم، یا چطور از فناوری در تدریس استفاده کنم. بیشتر دروس ما نظری است: تاریخ تعلیم و تربیت، فلسفه آموزش و پرورش، آمار و روش تحقیق — همه لازم هستند اما کافی نیستند. جای خالی کارگاه‌های عملی تدریس، مدیریت کلاس و روانشناسی کاربردی به شدت احساس می‌شود.

در ادامه اطلاع‌رسان گروه ۴۴ بیان می‌کند: احساس می‌کنم برای دنیای واقعی مدرسه آماده نیستم. با وجود گذراندن واحدهای زیاد، نگرانم که وقتی به کلاس درس واقعی پا بگذارم، بدانم دقیقاً از کجا شروع کنم. این شکاف تئوری و عمل یکی از بزرگ‌ترین دغدغه‌های من و بسیاری از هم‌کلاسی‌هاست.

شکل ۲. ابرواژگان مشکلات دانشجویان دانشگاه فرهنگیان رشته آموزش ابتدایی، خروجی نرم‌افزار اطلس تی آی

بحث و نتیجه‌گیری

دانشگاه فرهنگیان به‌عنوان تنها متولی تربیت رسمی معلمان نظام آموزشی کشور، نقشی بنیادین در تضمین کیفیت نیروی انسانی آینده آموزش و پرورش ایفا می‌کند. این نهاد آموزشی با هدف تلفیق دانش تخصصی رشته با مهارت‌های حرفه‌ای معلمی، مسئولیت سنگینی در تربیت نسلی کارآمد و متعهد بر عهده دارد. پردیس عترت واوان به‌عنوان یکی از واحدهای دانشگاه فرهنگیان، بستری برای شکل‌گیری هویت حرفه‌ای دانشجویان فراهم می‌کند.

واکاوی پدیدارشناسانه مشکلات دانشجویان دانشگاه فرهنگیان مرکز آموزش عالی عترت واوان منجر به شناسایی چهار ابر مشکل شامل چالش‌های سازمانی (ساختاری)، چالش‌های امکاناتی (فیزیکی)، چالش‌های افراد (استاد، دانشجویان و کارکنان) و چالش محتوا (برنامه‌ها، منابع و امکانات آموزشی) شد. با توجه به مرور پیشینه پژوهش و به رغم یافته‌های به دست آمده تاکنون مطالعه‌ای که به طور جامع بخواهد این عوامل را شناسایی و دسته‌بندی کند و مبتنی بر آن‌ها راهکار ارائه دهد به دست نیامده است، همچنین مطالعات انجام شده در این زمینه بیش‌تر مبتنی بر نگاه پوزیتیویستی و کمی بوده و کم‌تر نگاه‌های جامع و ژرف‌نگر را داشته است، از طرف دیگر کم‌تر مبتنی بر نظرهای دانشجویان انجام شده و بیشتر مبتنی بر مطالعات اسنادی انجام شده است.

چالش‌های سازمانی (ساختاری) زیرمقولات ضعف زیرساخت‌های الکترونیکی، ضعف در آزمایشگاه‌ها و تجهیزات، زمانی طولانی کلاس‌ها، برنامه‌ریزی ساعات کلاس‌ها، وابستگی به استخدام دولتی، رقابت شدید برای پذیرش، کسورات اجباری از حقوق دانشجویان، جایگاه فناوری در آموزش و بروکراسی اداری گاه پیچیده تقسیم شد که با پژوهش‌های علیپور (۱۴۰۴)، شعبانیان، رشیدی و زعیمی (۱۴۰۴)، حسینی (۱۴۰۴)، راموز و

شریف‌زادگان (۱۳۹۹) و بشیرنژاد (۱۳۹۸) هم‌خوانی دارد.

مقوله چالش‌های امکاناتی به زیرمقولات امکانات محدود دانشگاه، دانشگاه، نه دبیرستان، کمبود امکانات رفاهی، کیفیت پایین غذای دانشجویی، نبود فضای استراحت، ساخت‌وساز و آلودگی محیطی، محدودیت فضای فیزیکی و امکانات، کمبود امکانات رفاهی و تغییرات مدیریتی، کمبود امکانات و منابع مالی، فضای محدود کتابخانه، امکانات کارگاه‌ها و فناوری و خوابگاه و سلف دسته‌بندی شد که با پژوهش‌های علیپور (۱۴۰۴) و بشیرنژاد (۱۳۹۸) هم‌خوانی دارد.

چالش‌های افراد (اساتید، دانشجویان و کارکنان) به زیرمقولات روش تدریس قالبی، وجود بعضی از دروس و اساتید نامرتبط، عدم عدالت در برخی ارزشیابی‌ها، آموزش ناکافی برای مدیریت چالش‌های پیچیده کلاس، ضعف در شبکه ارتباطی منسجم با فارغ‌التحصیلان، شروع زود هنگام کلاس‌ها، پایان دیر هنگام کلاس‌ها، کاهش نقش آموزشی استاد، کمبود فرجه امتحانی، انعطاف‌ناپذیری در برخی تصمیمات اجرایی، غلبه نگاه اداری بر نگاه دانشگاهی، ضعف در پرورش تفکر انتقادی و پژوهش‌محور، ناهمگونی کیفیت آموزشی در پردیس‌های مختلف، کم‌توجهی به سلامت روان دانشجویان دختر، ضعف در امکانات آموزشی و فضاهای فیزیکی، فاصله بین برخی دروس نظری با نیاز واقعی کلاس درس، ضعف در برنامه‌ریزی زمانی و تراکم دروس، محدودیت در تنوع روش‌های تدریس اساتید، عدم اختیار دانشجو در انتخاب واحدهای درسی، عدم زمان‌بندی مناسب برای برگزاری کلاس‌ها، کسورات بالای دانشگاهی، ارزیابی‌های بیش‌تر حافظه‌محور تا مهارت‌محور و کمبود فرصت برای بروز خلاقیت فردی تقسیم شد.

چالش محتوا (برنامه‌ها، منابع و امکانات آموزشی) به زیرمقولات انتخاب محدود رشته‌ها، فشار دروس عملی و تربیتی، برنامه درسی سنگین و فشرده، محدودیت در امکانات رفاهی و آموزشی، تراکم بالای واحدهای درسی در برخی ترم‌ها، عدم توازن بین ساعات نظری و عملی، نبودن انعطاف کافی در ارائه دروس انتخابی، غیرکاربردی بودن برخی دروس، انتخاب واحد، دروس تئوری دانشگاه دسته‌بندی شد که با پژوهش‌های علیپور (۱۴۰۴)، شعبانیان، رشیدی و زعیمی (۱۴۰۴) و حسینی (۱۴۰۴) هم‌خوانی دارد.

پیشنهادهای

* می‌توان این پژوهش را در قالب یک پژوهش کمی و در میدانی گسترده‌تر انجام داد؛
* می‌توان پژوهش‌های گسترده‌تری برای واکاوی مشکلات دانشجویان دانشگاه فرهنگیان رشته آموزش ابتدایی صورت گیرد؛

* به نظر می‌رسد واکاوی مشکلات دانشجویان دانشگاه فرهنگیان رشته آموزش ابتدایی در دانشگاه‌های مختلف ایران نظیر دانشگاه‌های شهید بهشتی، علامه طباطبائی، شاهد، خوارزمی، پیام نور، غیرانتفاعی، علمی-کاربردی، آزاد اسلامی و غیره متفاوت باشد. به همین دلیل پیشنهاد می‌شود که پژوهش‌های آینده دانشگاه‌های مختلف را مدنظر قرار دهند؛

* مضافاً به نظر می‌رسد واکاوی مشکلات دانشجویان دانشگاه فرهنگیان رشته آموزش ابتدایی در گرایش‌های مختلف درسی نظیر گرایش‌های آموزش بزرگسالان، مدیریت آموزشی، تکنولوژی آموزشی، برنامه‌ریزی درسی، سنجش آموزش، تحقیقات آموزشی، فلسفه تعلیم و تربیت و برنامه‌ریزی آموزشی متفاوت باشد. به همین دلیل پیشنهاد می‌شود که پژوهش‌های آینده گرایش‌های مختلف علوم تربیتی را مدنظر قرار دهند؛

* با توجه به این‌که برخی اوقات بودجه‌های پژوهشی از طرف بخش‌های صنعتی و خدماتی برای پایان‌نامه‌های

دانشجویی لحاظ می‌شود، پیشنهاد می‌شود برای موضوعاتی در رابطه با مشکلات فرایند پایان‌نامه‌نویسی و همچنین موضوعات چالش برانگیز مانند فساد در نظام آموزش عالی ایران بودجه‌ای تخصیص داده شود تا پژوهش‌های دانشگاهی با کیفیت دو چندان تدوین شوند.

مشارکت نویسندگان

هر دو نویسنده به عنوان استادیار و همکار علمی نقشی مشترک در نگارش مقاله و مضافاً انجام مصاحبه با دانشجویان داشته‌اند.

تشکر و قدردانی

از ریاست محترم دانشگاه فرهنگیان، مضافاً معاونت آموزشی دانشگاه جهت هماهنگی مصاحبه با دانشجویان تشکر و قدردانی می‌شود.

تعارض منافع

«هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است»

COPYRIGHTS

©2021 The author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publishers.

منابع

- Alipour, Farhad. (1403). Educational and professional challenges and opportunities in the era of artificial intelligence: requirements and requirements of schools. Theory and Practice in Teacher Education, 10(18), 277-288. [In Persian].
- Alizadeh Qaylo, Ruqiyeh and Beqaei, Hossein. (1404). Designing and validating the ideal curriculum model based on phenomenon-oriented learning in Farhangian University. Research and Innovation in Elementary Education, 7(2), 1-16. [In Persian].
- Alvarez, J. G., Losada, A. S., & Comesaña, J. M. C. (2014). Prospects for Social Employment Insertion of Graduates in Pedagogy in the Autonomous Community of Galicia. From the University to the Labour Market. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 139, 412-418.
- An, S., Zhang, S., Cai, Z., Pan, W., Li, M., & Tong, M. (2025). Revealing the interplay of cognitive, meta-cognitive, and social processes in university students' collaborative problem solving: A three-stage analytical framework. *International Journal of Computer-Supported Collaborative Learning*, 20(1), 9-39.
- Ashuri Nalkyashri, Hagar; Tajiri, Tayyaba; Bayat, Masoumeh and Pakzad, Shadmehr. (۲۰۲۴). Analyzing the professional qualifications and teaching competencies of student teachers of theological education at Farhangian University. Research and Innovation in Elementary Education, 7(2), 17-33. [In Persian].
- Bani Bishr, Sohail (2016). Designing and explaining a model for Farhangian University, Zanjan University, Faculty of Engineering, Master's Thesis in Architecture. [In Persian].

- Bashirnejad, Hassan. (2019). Approaches to teaching Persian writing skills to elementary school children. *Research and Innovation in Elementary Education*, 1(2), 20-27. [In Persian].
- Darrani, Kamal. (2018). Sociology of educational institution (school). Tehran University Publications. [In Persian].
- Fox, L., Senbet, L. W., & Simbanegavi, W. (2016). Youth employment in Sub-Saharan Africa: Challenges, constraints and opportunities. *Journal of African Economies*, 25(suppl_1), i3-i15.
- Giorgi, A. (1989) One type of analysis of descriptive data: Procedures involved in following a scientific phenomenological method. *Methods*. 1 (3), 39-61.
- Gull, M., Kaur, N., Abuhasan, W. M., Kandi, S., & Nair, S. M. (2025). A comprehensive review of psychosocial, academic, and psychological issues faced by university students in India. *Annals of Neurosciences*, 09727531241306571.
- Hällsten, M., Edling, C., & Rydgren, J. (2017). Social capital, friendship networks, and youth unemployment. *Social Science Research*, 61, 234-250.
- Hatami, Zahra (2021). Feasibility of implementing e-learning in Farhangian University (case study: Farhangian University), Shahid Bahaonar Shiraz campus, Farhangian University, Master's thesis in the field of educational sciences, primary education. [In Persian].
- Heang, L. T., Ching, L. C., Mee, L. Y., & Huei, C. T. (2019). University education and employment challenges: An evaluation of fresh accounting graduates in Malaysia. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 9(9), 1061-1076.
- Hosseini, Nireh. (۲۰۲۵). The effect of artificial intelligence self-efficacy on teachers' behavioral intention to use artificial intelligence in education: the mediating role of perceived usefulness and perceived ease of use. *Research and Innovation in Elementary Education*, 7(2), 68-86. [In Persian].
- Hosseini, Seyed Jaafar (2021). Identifying the barriers to student teachers' orientation of Farhangian University of Ardabil province to sports activities, master's thesis in the field of physical education and sports sciences, management of sports facilities and facilities, Department of Sports Management and Biomechanics, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Mohaghegh Ardabili University. [In Persian].
- Iqbal, M., & Khaleek, S. (2013). Causes of unemployment among the educated youth in Pakistan. *The International journal of social Sciences*, 11(1), 170-176.
- Jackson, D. (2015). Employability skill development in work-integrated learning: Barriers and best practice. *Studies in higher education*, 40(2), 350-367.
- Li, S., Whalley, J., & Xing, C. (2014). China's higher education expansion and unemployment of college graduates. *China Economic Review*, 30, 567-582.
- Mok, K. H., & Jiang, J. (2018). Massification of higher education and challenges for graduate employment and social mobility: East Asian experiences and sociological reflections. *International Journal of Educational Development*, 63, 44-51.
- Nawabi, Ahmed (۲۰۲۱). Comparison of the abilities of teachers educated at Farhangian University and other universities from the point of view of educational groups and school principals in Shush and Dezful cities, master's thesis in the field of educational sciences, educational management, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Shahid Chamran University of Ahvaz. [In Persian].
- Palvanova, U., Turgunov, S., & Yakubova, A. (2025). FUNDAMENTALS OF DEVELOPING FIRST AID SKILLS IN STUDENTS: A THEORETICAL ANALYSIS. *Journal of Applied Science and Social Science*, 1(1), 326-331.
- Ramooz, Mahboobeh and Sharifzadegan, Hossein. (2019). An analysis of the teaching methods of lecture, group discussion and question and answer with a post-positivist approach. *Research and Innovation in Elementary Education*, 2(3), 62-74. [In Persian].
- Refrigeri, L., & Aleandri, G. (2013). Educational policies and youth unemployment. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 93, 1263-1268.
- Rezazadeh, Gholamreza (۲۰۲۲). Designing a model for institutionalizing future research in Farhangian University, specialized doctoral dissertation in the field of educational sciences, educational management, Islamic Azad University, Ardabil branch. [In Persian].

- Safarnavadeh, Maryam; Musapour, Nematullah; Azhari, Mahbouba and Mohammad Shafiei, Abdul Saeed. (2018). The lived experience of Farhangian University student teachers from the new teacher training internship program in Iran. *Bi-Quarterly Journal of Higher Education Curriculum Studies*, 10(19), 149-169. [In Persian].
- Shabanian, Mohammad Musa; Rashidi, Sami and Zaimi, Reza. (۲۰۲۵). The relationship between the attitude towards educational technology and the self-efficacy of student teachers in the teaching process. *Research and Innovation in Elementary Education*, 7(2), 34-52. [In Persian].
- Skivington, K., Benzeval, M., & Bond, L. (2014). Motivated for employment? A qualitative study of benefit recipients. *The Lancet*, 384, S72.
- Xiang, X., & Xi, D. (2025). Examining cognitive processes of spatial thinking in university students: Insights from a web-based geographic information systems study. *British Journal of Educational Technology*, 56(1), 296-317.